

چند عالمیہ

مستحکم جہانہ اسلامیک جہانہ دہم

ربیع الاول سنہ ۱۳۴۹

۶۴

شمادیک آیدہ بر نشر اولنور

آلشیمی

بوفرقه معصیت ظاهره دن قاچمبور، زده قالدیکه معصیت باطنه دن قاچنه. بوفرقه نك
ضرر ضرری دنیاده راحت و راحت یشماق؛ اموال سلطانی طاتلی، طاتلی یمک در.
بونلرک مسلمانین حقنده کی ضرر لری خرسز لک ضررندن زیاده در. چونکه برنلری
وقیافتلریله قلوبی سرت ایدیورلر، بشقه لرینه ده مقتدی به اولیورلر، بویله جه آنلرک
یادی هلاکری اولیورلر. شاید بشقه لری بوقسمک فضیحه لرینه واقف اولورلر ایسه
عموم اهل تصوفی بویله ظن ایدرلر، علی الاطلاق صوفیه یی ذم وطنه قیام ایدرلر.
بوده بر آفدرک بوفرقه نك شرندن، شومندن متحصدر.
فرقه ثانیه نك غرور و غفلتی بتون مغرورلر و غافلردن زیاده در.

ازمیری

اسماعیل حق

دیندار ایله دینسزلرک جمعیت بشریه ده کی موقعلری

- ۶۳ نجی نسخه دن مابعد -

بو ذوات جمعیت بشریه یی ارشاده نساعی اوله رق ادراک ایتدکری علوم الهیه یی تعلیم
و آنلری نظر فاسدن تبعید ایله نظر صحیحه سوق و تشویب ایتدیلر.
سفلیاته مقصورال نظر اولان دینسزلر کی خالق اضلال ایتیموب فطره سالک اولدقلری
طریق مستقیم الهیه دن صا ایتدیلر آنلره ره نلک ایتدیلر. فطرتیه، الهیه طیران ایتک
ایستیان پاک وجدانی انسانلره انکل اولوب آیاقلرینه چنکل طاقدیلر، وجدانلری فضای
نامتناهی الهیه دن اولانجه حریتلریله طیران ایتک اوزره بر اقدیلر.
عقول بشر، طبقی عبون بشر کی ساده ادراک و احساسه مملکت الهیه یی سیر و تماشا
ایله استدالات و استطلاعاته اکتشافات و استفاضاته مخصوص اولوب مملکتده تصروف و تحکم
خاصه سنی حائر المدیغنی تعبیر دیکرله عقولک الهیه دن محضا ادراک عبودیته مقصور اولوب
امور بویته تصروف صلاحیتندن معزول بولندیغنی ایضاح ایدرک عقوله ده ارباب عقوله ده
حدلری بیلیردیلر.

دینسزلر کی حدلری تجاوز ایله ملک الهی بچشده بوالفضولانه نقولات و تحکیمات
و باطل تصرفاته تصدی ایتدیلر. بالعکس خالق بوندن تحذیر ایتدیلر.

(اللهك عالم علوی یه ایداع ایلدیکی برطافم شیلر بولندیغی اوکرتدیلهر آنلر بونلره عالم عنصریده کی آثاریه استدلال ایتدیلهر . بیلدیلهر که نفوس بشریه جسدلرندن دها شرفلی ایلسه لوده آخره احتیاج کندیلرینه ملازمت ایدیور . بناءً علیه نظر ایله برشیدن دیگر بر شیشه انتقاله باشلادیلهر . بویله جه اشیانك برندن دیگرینه انتقالده دوام ایدرك هر هانگی بر شیشه واصل اولدیلهر ایلسه آنك بر دیگرینه محتاج اولدیغی کوردیلر . نهایت هیچ بر شیشه مفتقر اولمیان هیچ برشی آنك مثلی اولمیان کندیسینی هیچ بر شیشه مشابه اولمیان هیچ برشی آکا مشابه اولمیان بر شیشه واصل اولدیلهر . و آنك اوکندیه طوردیلر .) حضرت شیخ جمعیت بشریه ایچنده حکمای السیه نك بو صورتله وجود صانی کشف وادرك ایله خلقه تعالیم ایلدکدن صوکره نبوت انبیای دخی ادراك و تصدیق ایتدکرینه وصل کلام ایدرك بیوریورکه (عندمزده دلیل ایله ثابتدركه اللهك بر فیض مخصوصی واردر . آتی دیلدیکی هر شیشه بخش ایده بیلیر ممکنات امور امکانیه ده مشترکدر .) دیوب اساس نبوتی انکار ایتیه نك قدرت السیه یه کوره بر نوع فیض ربانی اولمق اوزره ممکناندن عید ایتدکری بیان بیورمشدر . ایلشه بو حال ایمان باللهك نتیجه سیدر . الله ایمان ایدن آنك قدرت و فیضی بو قدرته کوره بر فیض مخصوص اولمق اوزره بر رسولی اوله یله جکفی ادراك ایدر . عقیده نبوت عقیده الوهیتك لازمیدر . عالمک حیات ، علم ، سمع ، بصر ، قدرت ، اراده صفتلریله متصف ، حکیم ، مدبر بر صانی اولدیغی بیلن آنك مخلوقات بی نهایتی میاننده عقل و ذکا ایله ممتاز اولوب تدبیر ممکنکننده خلائی اولمق اوزره ذاتی کبی حیات ، علم ، سمع ، بصر ، قدرت ، اراده صفتلریله متصف اوله رق خالق ایلدیکی انسانلره کشدیسینك عملکت کونیسی حقنده کی تدبیرات السیه سی معرف اولان اوامر قدسیه سی بیلدیرمک اوزره طرفندن ایلچیلکه بز انسان کوندره جکفی بیلیر . (قال تعالی قل لوکان فی الارض ملائکة یمشون مطمئنن لنزلنا علیهم من السماء ملکاً رسولاً) و قال تعالی (وما کننا معذین حتی نبعث رسولاً) و قال تعالی (یدبر الامر یفصل الآیات لعلکم بقاء ربکم توقنون .) بناءً علیه اللهك رضاسنه وصول و غضبندن خلاص ایچون رسولنک تبلیغاته اصفا و حرکات و معاملات تی تلقی ایده جکی اوامر علیه دائره سنده تنظیم ایله تحصیل سعادت صرف غیرت ایدر .

دینسر ایلسه بتون بو مطالعات و محاکمات منصفانه دن غافل و محرومدر . چونکه الهی بیلیمور پیغمبری فصل بیلسون . اوت اوللهی بیله میور چونکه او، الهی بیلیمک تصدیق

ایتمک ایچون کنیدیسی کوزیه کورمک ، الیه طوقی ، صداسی قولاییه ایشتمک ایستور
اللهک مادیات و طبعیاتدن برشی اوله جغنی ظن ایدیور . چونکه بونلرک خارجده برشی
یوقدر دیور . غیر طبعی ، و غیر مادی بر شیشک موجودینه قاصر ، محدود ، معلول ،
عقلی ، خسته دماغی ارمیور . حالوکه حقیقته ذات اللهک وجود ، حیات ، علم ، قدرت ،
حکمت ، و عظمتک بر همین قاطعیندن بشق هیچ برشی کورمیور ، طومیور ، ایشتمیور .
کوزیه کوردیکی ، الیه طوبی ، قولاییه ایشتمیکی مرنه وار ایسه جمله سی اوکا جناب
قادر قبولک وارلغنی علم و حیات و حکمت و قدرتی کوستریور ایشتمیور . فقط کنیدیسی
بونلرک فرقتده اولق ایستمیور . (اهن قلوب لایفقهنون بها ولهم اعین لایبصرون بها
ولهم اذان لایسمعون بها اولئک کالانعام بل هم اضل اولئک هم الغافلون) او ماغیرکه
دریا ایچرده دریا بیلمزلر .

او ییچاره بر لحظه انصاف ایدوب دوشونمیورکه مؤثر کائنات ، مادیات ویا طبعیاتدن
بر شی اولسه بدی یا حس و شعور و عقل و محاکمه دن عاری بر جهاد و یا خود حس و شعور
و عقل و محاکمه کی حائر رذی حیات اولوردی . جهاددن اولسیدی هر بری العظیم الاقدار
بر صانع حکیمک اثر حکمتی اولدیی آشکار اولقنه ک واسع الک نافذ بر دهائی حکیمه
توقف ایدن حادثات کونیه نک اک کوچکنی خلق ایدمه جگنی در حال تسلیم ایدردی .
هیچ بر عاقل انکار ایدمه منکه حادثات و موجودات کونیه نک هر بر فردی غایت بدیع
بر انتظام حکمی غایت بحر عقول و معجز فحول بر ارتباط و انسجام فنی حائر در .

اولصورتمده که عاجز بر عاقلدن بدأ ایله اک متبحر بر متفنه حتی مخترع دیلن اک یوکسک
شخصیتلره وارنجیه قدر بر کیسه هر هانکی بر حادثه کونیه کی تدقیق ایله لطورات تکیونیه سی
وبو میاندکی آثار و احوالی سیر و مطالعه ایدرکن بو حالاتک جمله سی تمامیه مقتضای عقل
وفن و حکمت اولوب عادتاً او حادثه کی مقتدر اولسه کنیدیسی ده آنجق او صورتیه انداخ
ایده جگنی و ماوقعک خلاقی اصلا غیر معقول اوله جغنی درک و تسلیم ایدر و نهایت ماوقعک
عظمت انتظام و انسجامی قارشوسنده مبهوت اولور قالیر .

هیچ بر عقل سلیم صاحبی انکار ایدمی که عقل و فک مقتضاسنه ، حکمتک ایجابانه
غیر موافق هیچ بر حادثه کونیه یوقدر .

طبعیات اوزرنده اجرا ایدیلان تجارب و مشاهدات و استقرآت نتیجه سنده استحصال
ایدیلان کلیاته « قوانین طبعیه » نامی وریلور . هر قانون حکمت ، لوزیک دیمکدر . فقط

بقوانین ، هیچ بر ارباب تدقیقك موضوعی دكلدر . آنحق مشهود و مشکوفیدر . لوژيك
دخی و ضعی دكلدر . اوده بر مكشوفدر ..

مثلا قضایای منطقیه ایله تقیضکاری و عکس مستویلیله عکس تقیضکاری موجهات
و مختلفاتی ، هپ قضایای طبیعیه ایله تفرعاتك تمثال و نمونلریدر .

قیاس ایسه حادثات طبیعیه ك آنحق بر کشفافندن عبارتدر . دلیل ، احكام حادثاته
وصول بر رهبریدر . استدلالك انواعه اصطلاح اوله رقی آیری آیری اسملر قومیشلرایسه ده
حقیقته جمله سی حادثات طبیعیه احكامنه وصولك مختلف یوللریدر . وجهلنده غایه ، طبیعیه اته
وصولدن عبارتدر . مثلا هر هانگی بر جزئی حقهده کی حکم طبیعی یی کشف ایتمك ایچون
نظار ایدرك آندن اول جزئییه استدلال ایتمشلدردر . جسم اولان هر بر شئك ممکن اولدیغی
حکمکی کلی اولان امکان مؤلفدن آکلامشلر چونکه هر جسم مؤلفدر . هر مؤلف ایسه
ممکندر . بناءً علیه هر جسم ممکندر دیشلر و بو صورتله جزئی حقهده کی حکمی کلی ایله
کشف ایتمشلدردر . و یاخود کلی به کلی ایله استدلال ایتمشلدردر که بواکی طرز استدلاله قیاس
و یاخود کلی به جزئیانی ایله استدلال ایدرك نامنه استقرا یاخود بر جزئییه دیگر بر جزئی
ایله استدلال ایدرك بوكاده تمثیل دیشلردر که بونلرک هپ غایه سی احكام طبیعیه یی کشف
واظهاردن عبارتدر . قیاس منطقینك نتیجه سی طوغریدن طوغرییه کنديسنك مولود
طبیعیسیدر . خلاصه منطق صرف نظری قسمنده مجرددر . فقط عملی قسمنده مشخصدر .
بناءً علیه علومك کافه سی حادثات طبیعیه ك مشاهدیه سی اوزرینه مؤسدر .

چونکه سپنسرک ازانیتدیکی وجه اوزره علوم مجردة مشخصده واردر . و یا اوکوست
قونتك ادعای و جهله هر بر علم هم مجرد هم مشخصدر . مثلا علم هیئت صرف ریاضی
اولان قسمنده مجرددر . چونکه بو قسمنده یالکنز حساب حاکمدر . فقط تجربی اولان
قسمنده مشخصدر . چونکه اولجه مشاهدات اجرا ایدلیه جك اولسه حسابك ابتنا ایده جکی
براساس بولنه ماز .

فقط علم طبیعتك موضوعندن زیاده اصولی نظر اعتباره آلتجه در حال علوم طبیعیه ك
حقیقی علوم استقرایه و یا علوم حادثات و قوانین اولدینی کوردولور . چونکه استقرا
بر نوع استدلالدر که حادثاتدن باشلایدر قیاسه قدر ارتقا ایلر بر طرفدن ریاضیاتده بیله
نقطه عزیمت خدمتی ایضا ایده جك حادثات موجود اولدیغی و بنا برین ذهنأ بر کره ، بر
مخروط ، و براسطوانه اوزرنده بالاستدلال کشف اولان خواصك بتون اجسام متشابهیه

یعنی بتون کرده، مخروط واسطوانه لره بر استقرا ویا بر تعمیم ایله تشمیل اولندیغنی ادعا ایتک و دیگر طرفدن علوم طبیعی نك استدلال قیاسی یه یعنی قوانیندن حادثاته انتقاله مانع اولدیغنی بیان ایتک بی هوده یره فکری اشغال و اغفال ایتک دیمکدر. بو مسئله حقنده سوزك الطوغروسی فکر مجردات ریاضیه ایله علوم طبیعتک موضوعات مشخصه سینه آیری آیری حال و وضعیتده بولنور. چونکه فکر ریاضیاتده اولا بنا بعده استنتاج، علوم طبیعی ده ایسه اولا مشاهده و صکره استقرا ایلر.

علوم فیزیقیه — ماریوط جدید فیزیقی (تجارب متحققه ایله معلوم اولان آثار طبیعتک کوزل و مفصل بر تاریخچه سیدر) دیه توصیف ایتش درکه بو تعریفه یالکیز (تجارب متحققه ایله معلوم اولان) افاده سنندن صکره (اصول استقرا ایله قوانین عمومیه سینه نسبت اولنان) فقره سنکده علاوه سی لازمکه چکی بیان اولنهرق تصویب ایدلمشدر. ایشته کوریلنورکه کافه علوم بشرک غایه سی کائناتده کی قوانین طبیعی یی قوپیه ایتمکدن عبارتدر. او یله ایسه علومک هیچ بر مزیت زائده سی یوقدر. چونکه ماهیتی کائناتک قوانین طبیعی سی کوروب حکایه ایتمکدن کاشف لکدن، تماشا کر لکدن عبارتدر. کائنات بر مجموعه قوانیندر. هر قانون بیوک بر حکمت معظم برلوزیکدر. او یله ایسه کائنات الک معظم الک محتشم و نامتناهی قوانینی جامع بر کتاب جلیل حکمتدر.

بویله بر معظم بر منظومه قوانینی غیر ذی شعور بر ماده نك ویا ذی شعور بر انسانک حقق بالعموم نوع بشرک ایجاد مقتدر اوله میه جغنی بر مؤمن الهی دکل عاقل اولان بر ملحد بیاه درک و تقدیر ایدر، ماده اولسون، اثر اولسون ذرات اولسون هر هانکیسی اولورسه اولسون بونلر کائناتک مرتبه طبیعتده کی مبدأ تکوینیسی اوله بیلیر. مبدأ تکوینیسی اوله ماز تکون باشقه تکوین ینه باشقه در. وفی الحقیقه مادی اولان هر بر موجودک مایه تکوینیسی ماده در.

فقط فاعل تکوین اصلا ماده اوله ماز. تکون بنفسه نظریه سی قبول ایدمه یز. اکر او یله اولسیدی تکونده ماده نك حرکت و فعالیتنه یا خود ذراتک حرکت ایدرک یکدیگریله التحاق و انضمامنه و بالخاصه قوه لزوم اولمازدی.

مبدأ کائنات اولدیغنی فرض ایدیلان ماده ایله قیه تدن (مطلقا بر شعور و هر حالده بر قصد وارد نك وجودینه دلالت ایدن قوانین طبیعی یه نظراً) بر قصد و شعور و بر اتقان حکمایه نك وجودینی قبول ایتک ضروریدر. حالبوکه شمده یه قدر بونی کیمسه ادعا ایتماشدر. و ذاتاً هیچ بر عاقلدن بویله بر ادعا صادر اوله ماز.

اگر موجودیت یا لکزماده ایله قوتدن عبارت اولسیدی بتون عالمی برمادیت صامته دن عبارت اولمق اوزره قبول ایدوب حیواناتی، بونلرده کی حس و شمووی انسانلری، آنلرده کی حواسی، عقل و ذکائی موجوداتدن طرح ایتمک لازملکیردی .

موجودات طبیعه میانده حس حیوانینک عقل و ذکای بشرینک موجودیتی موجوداتک تشکیلی عمومی بر صمت وجود مادینک تحت تأثیرنده اولدیغنه قطعی بر برهان مادیدر . بناءً علیه کائنات صامت ، جامد — شعورسز بر ماده ایله قوتدن عبارت دکلدرد . کائناتده حس ، شعور ، ادراک ، عقل ذکا دخی واردرد . جماداتدن صدور ایدن بر حال ایله ، حیواناتک بر فعلی ، انسانلرک افعالی بر دکلدرد . انسانلرک حرکاتی بر قصد و ارادهیه حکمت وادارهیه دلالت ایتدیکی کی منظم اولان قوانین کونییه دخی بر فاعل حکیمک اراده و تدبیر و حکمتیه دلالت ایدرد .

موجودات کونییه ایچنده حیوانات ایله انسانلر اولسیدی و موجود اولان صرف مادیات جامدهیه مقصور اولیدی تشکیل کائناتده ماده دن غیریسی آرامغه لزوم قالمزدی و اولوقت وجود خالق بیان اولمازدی . چونکه علی العموم موجودات ، جماداتدن عبارت فرض اولنیور . طبیعی جماداتک حس وادراکی مقصور دکلدرد . بو حالده موجود کائناتی مادهیه حصر ایدن جاهل موجوداتدن انسانلری حتی کندی نفسی طرح ایدیور . یاخود کندی نفسی جماداتدن عمد ایدیور . اوت بزده بیلوررکه کره ارض اوزرنده جناب خالق تعالی بی ادراک و تصدیق جن و انساندن بشقه هیچ بر موجودک کاری دکلدرد . بونجه مخلوقات میانده انسانک خالق وایجادی بالخاصه ذات باری بی بیلیمک و طایبق و آکا قوللای ایتمک ایچوندرکه بو حقیقت (وما خلقت الجن و الانس الا ليعبدون) انظم جلیلنده بیان بیورلمشدر . الهی بیلیمک جامد بهم اولان موجودات مادهیه نک شانندن دکلدرد . آنحق انسانک شانندن در . چونکه ذی حیات اولان موجودات ایچنده خاصه ادراک عقل و ذکایه مالک آنحق اودرد . بو حقیقت غیر قابل انکار بر امر آشکاردر . فقط بعضاً عناد و مکابره الک واضح اولان بر حقیقی کورمکه مانع غایت کثیف بر حجاب تشکیل ایدرد .

(مابعدی وار)

اعضاد

سید اسلیب